

Iwona Lilly

Uniwersytet Łódzki

Wydział Filozoficzno-Historyczny

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych

e-mail: iwona.lilly@edu.uni.lodz.pl

ORCID: 0000-0002-7692-3691

1.5. Konferencyjny *dress code* i etykieta

Pytania badawcze:

- Co to jest „dress code konferencyjny” i dlaczego jest on tak ważny?
- Jak należy się ubrać na konferencję i na co należy zwrócić szczególną uwagę?
- Czy *dress code* też jest wymagany podczas konferencji online?
- Jakie są zasady etykiety w trakcie konferencji stacjonarnej, a jakie online?
- Jakie są najczęstsze *faux pas* popełniane w trakcie konferencji?

Abstrakt: Przedmiotem badań autorka uczyniła prezentację wizualną samego prelegenta podczas konferencji oraz obowiązującą go etykietę. Analiza literatury przedmiotu wykazała, iż jest to temat nie podejmowany przez naukowców i jako taki nie pojawia się też w praktycznych poradnikach dotyczących dobrego wychowania czy ubioru. Autorka wskazała, że poza umiejętnością tworzenia poprawnych i merytorycznych prezentacji, ważne jest, by mówca wykazywał się nie tylko wiedzą, ale swoim ubiorem i zachowaniem, odzwierciedlał przyjęte wśród grona akademickiego zasady. Należy zatem pamiętać, by ubiór konferencyjny nie odbiegał zbytnio od norm, był wyrażeniem szacunku dla innych, miejsca i okazji. Dobrze dobrany strój oraz poprawne zachowanie wraz z nienagannie przygotowaną prezentacją, z pewnością przyczynią się do sukcesu w trakcie konferencji.

Abstract: This chapter is devoted to visual presentation of the speaker as well as the etiquette to be followed during conferences. Research on the conference clothing and etiquette proved that this is a subject not covered by any scientific publications and, as such, is not even mentioned in general publications focusing on good manners and dress code. The author of this chapter has shown that apart from being able to create proper presentations based on knowledge and merit, it is important for the speaker to display behavioral norms accepted by the academics. For that reason, it is necessary to remember that the clothes we wear for the conference do not diverge from these accepted norms as they are a sign of our respect for others, for the venue and occasion. It is also important to stress that appropriate clothing should be accompanied by proper behavior which, together with a perfectly prepared presentation, will certainly contribute to our success during the conference.

Biorąc udział w konferencjach jako prelegent, czy też bierny uczestnik, ważne jest, by pamiętać o takich aspektach jak *dress code* oraz etykieta. Bywa, iż te dwa ważne i nieodzowne czynniki są pomijane, a przecież zarówno wygląd, jak i zachowanie rzutuje na sukces wystąpienia i odbiór osoby w środowisku naukowym.

Należy zadać zatem pytanie: dlaczego zdarza się, że wymienione aspekty są marginalizowane? Aby odpowiedzieć na to i inne pytania szczegółowe, które postawiła sobie autorka, na przykład: czym jest *dress code* i jaka jest jego rola podczas wystąpień konferencyjnych?, jakimi zasadami etykiety badacz powinien się kierować, przygotowując się do udziału w takim wydarzeniu?, wykorzystano metody: bibliograficzną, krytycznej analizy literatury przedmiotu, heurystyczną i dedukcyjną. W poszukiwaniu odpowiednich publikacji wykorzystano znane bazy, docelowo szukano tych, w których autorzy przedstawiliby interesujące autorkę zagadnienia w sposób naukowy. Niemniej jednak dopuszczano również możliwość poddania analizie wskazówki na temat *dress code* i etykiety konferencyjnej w tekstach o charakterze poradnikowym w przypadku braku literatury naukowej.

W dzisiejszych czasach konferencje naukowe, i nie tylko, są codziennością. Badając dostępne publikacje oraz przeszukując bazy, takie jak EBSCO, GOOGLE SCHOLAR czy też WORLDCAT, okazuje się, że zarówno *dress code* konferencyjny jak i „etykieta” konferencyjna, nie są zagadnieniami, którym poświęcono szerszą uwagę w publikacjach naukowych. W wymienionych bazach, po wpisaniu słów kluczowych takich jak *conference dress code*, *conference etiquette*, uzyskane wyniki uświadamiają, że przytoczone zagadnienia nie są przedmiotami refleksji naukowej. Nie ma bowiem publikacji poświęconych etykietce oraz *dress code*’owi wymagany na konferencjach. Dostępny jest natomiast szereg takich, których autorzy traktują *dress code* oraz „etykietę” jako pojęcia analizowane w kontekście biznesowym czy też firmowym, co niestety nie pomaga znaleźć właściwej odpowiedzi na zadane pytania badawcze. Z tego względu istotne jest, aby poddać analizie dostępne informacje w celu uzupełnienia powstałej luki.

Zanim jednak przejdziemy do dogłębnej analizy obowiązującego *dress code*’u oraz etykiety, warto byłoby zapoznać się ze znaczeniem tych terminów. W *Słowniku języka polskiego* dostępnym w formie elektronicznej (<https://sjp.pwn.pl/>) nie znajdziemy definicji pierwszego z wymienionych, dlatego też, podążając za *Cambridge Dictionary*, możemy się dowiedzieć, że *dress code* „jest akceptowalnym sposobem ubierania się w konkretnych sytuacjach bądź grupach społecznych” (*Dress code*, w: *Cambridge Dictionary*). Natomiast, według Katarzyny Danowskiej, eksperta w zakresie ubioru biznesowego, *dress code* jest „zbiorem reguł dotyczących zasad

doboru garderoby do okoliczności w określonym miejscu i czasie” (Danowska, b.d.). Reguły, o których wspomina Danowska, są ogólnie przyjęte przez społeczeństwo i uwarunkowane kulturowo. Dlatego istotne jest, by w doborze odpowiedniego stroju kierować się „poszanowaniem religii i odmiennych tradycji” (<https://www.dresscode.pl/blog-dressschool/co-to-jest-dress-code/>). Pojęcie „etykiety” jest znacznie łatwiej sprecyzować. Jak wyjaśniono w *Słowniku języka polskiego PWN*, „jest to obowiązujący sposób zachowania się w pewnych środowiskach” (*Etykieta*, w: *Słownik języka polskiego PWN*, b.d.). Etykieta to dobre zachowanie, kultura osobista, uprzejmość, dobre maniery – wszelkie aspekty towarzyskie, które w znaczący sposób mogą ułatwić nam życie (Wolff, 1994, s. 6).

Dalej nie poddano analizie *dress code’u* i „etykiety” w ich ogólnych znaczeniach, ale skupiono się na konferencjach naukowych.

Dress code konferencyjny i jego znacznie

To, co masz na sobie, świadczy o tym, jak prezentujesz się światu, a już zwłaszcza dziś, kiedy kontakty ludzkie są, a zaraz ich nie ma. Moda to żywy język.

Miuccia Prada

Trudno jest jednoznacznie zdefiniować czym jest *konferencyjny dress code*. Jest on bowiem składową częścią zewnętrznego wizerunku uczestnika spotkania, wespół z pozycją ciała, sposobem mówienia, gestykulacją czy też mimiką (Jabłonowska et al., 2018, s. 71). Nieodpowiednie ubranie jest pierwszą rzeczą, jaką można zauważyć. Dlatego tak ważne jest, by wygląd był odpowiedni do sytuacji. Wygląd zewnętrzny to nie tylko ubrania, ale i fryzura, w przypadku kobiet – makijaż, a w przypadku mężczyzn – zarost, w obu zaś: biżuteria oraz higiena osobista (Wolff, 1994, s. 75). Ubrania, według Lidii Jabłonowskiej, możemy podzielić na cztery kategorie: 1/ na luzie, 2/ awangardowe, 3/ romantyczne i 4/ klasyczne (Jabłonowska et al., 2018, s. 71). Pierwsze trzy kategorie są związane raczej z wypoczynkiem, strefą domową czy artystyczną. Forma klasyczna zatem jest tą pożądaną w sytuacjach bardziej oficjalnych, biznesowych, ale również konferencyjnych. Kreuje ona bowiem wizerunek osoby godnej zaufania, odpowiedzialnej, wiarygodnej, która jest fachowcem w swojej dziedzinie. Strój klasyczny, często określany jako *business smart*, tak bardzo pożądanym w profesjonalnym świecie, niekiedy może ustępować miejsca stylowi *business casual*, który pozwala na więcej, aczkolwiek nadal pozostaje w ramach klasycznego ubioru. W swojej książce *Dżinsy czy smoking*, Inge Wolff przytacza cytat z książki barona Adolpha Knigge

O obchodzeniu się z ludźmi, podręcznika, który jest synonimem *savoir-vivre'u*. Według barona Knigge:

Nie ubieraj się ponad stan i zbyt drogo, ani zbyt tanio i skromnie, nie przesadzaj z fantazją i jaskrawością barw, ani z przepychem i kosztownością, kiedy nie jest to konieczne. Niech Twój strój będzie czysty i schludny, a także gustowny, a skoro będziesz musiał się ubrać bardziej wystawnie, staraj się, aby Twój ubiór był solidny i piękny. Nie wyróżniaj się strojem zbyt staromodnym, ani naśladującym każdą nowomodną przesadę. Zwróć baczniejszą uwagę na ubiór, kiedy będziesz miał pokazać się w wielkim świecie (Wolff, 1994, s. 68).

Cytat ten, pochodzący z XVIII-wiecznej publikacji jest nadal jakże trafny i aktualny. *Dress code konferencyjny* jest tym bardziej ważny, gdyż pierwsze wrażenie jest jak najbardziej znaczące. Według Johna T. Molloya, autora książki *Dress for success*, przemyślany i dobrze dobrany do sytuacji strój może wpłynąć na to, jak jesteśmy postrzegani, a nawet pozyskać pozytywny odbiór naszej osoby (Molloy, 1976).

Co więcej, to pierwsze wrażenie jest szczególnie ważne, gdy spotykamy się po raz pierwszy z większą grupą akademicką. Odpowiedni strój może dodać odwagi, nieodpowiedni, może pozostawić negatywne wrażenie, które może w późniejszym czasie rzutować na odbiór nie tylko osoby, ale i jej prezentacji.

Ubiór konferencyjny

Kompletując strój na konferencję, należy wziąć pod uwagę kilka aspektów: rodzaj konferencji i jej uczestników, kraj, a nawet miasto, klimat oraz ewentualne zaplanowane aktywności, pozycję oraz cel jaki planuje się osiągnąć (*Dressing Sharp Conference*, b.d.). Profesor Alistair McCulloch z Uniwersytetu Australii Południowej, w swoich „żelaznych prawach ubioru konferencyjnego” (*Dress codes and the academic conferences*) twierdzi, że „im bliżej morza umiejscowiona jest konferencja, tym mniej formalnie powinniśmy być ubrani” (McCulloch, 2018). Wynika to z faktu, że środowisko naukowe jest coraz bardziej wielokulturowe, a morze utożsamiane jest z czasem wolnym i raczej luźniejszym podejściem również do spraw zawodowych (McCulloch, 2018). Według Carmine Gallo, który przybliżył sekrety prezentacji Steve’a Jobsa, powinno ubrać się odpowiednio do kultury, szczególnie na początku kariery zawodowej (Gallo, 2010).

Gdy już zatem ustalimy podstawowe informacje dotyczące konferencji, należy skupić się na doborze odpowiedniego stroju. Ubieramy się nie

tylko po to, by odnieść sukces, ale też by wzmocnić swój prestiż i samoocenę. Strój powinien być wygodny, bowiem najczęściej spędza się w nim cały dzień (*Dress code for presenters*, b.d.). Warto wybrać ubrania, które nie będą zbyt ciasne oraz nie będą w żaden sposób ograniczać ruchów. Strój winien być oczywiście czysty i wyprasowany. Dalej przedstawiono wyniki analizy literatury przedmiotu pod kątem opracowania listy odpowiednich i nieodpowiednich części *dress code’u konferencyjnego*. Została ona opracowana na podstawie wybranych źródeł: Jabłonowska et al., 2018; *Panie wbrew biznesowej elegancji*; *Konferencyjny dress code – co oznacza business casual*; 10 największych błędów koszulowych.

Dla pań:

- odpowiednie tkaniny, takie jak naturalna wełna, uszlachetniona bawełna czy jedwab – unikamy tkanin sztucznych, nieoddychających, łatwo się gniotących, koronek, falbanek, tiuli;
- koszula lub bluzka w stonowanej kolorystyce – unikamy krzykliwych kolorów i dużych wzorów;
- górna część garderoby nie powinna być zbyt obcisła, odsłaniać pępka czy mieć zbyt duży dekolt;
- „nie” dla ażurowych sweterków i narzutek;
- bazowa część stroju, jak sukienka czy marynarka, nie powinna być biała;
- obowiązują klasyczne kroje spodni – należy unikać luźnych stylów „pizamowych”, *culotte*, biodrówek czy też leginsów; dopuszczalne są tak zwane spodnie cygaretki;
- spódniczki oraz sukienki: długość przed kolano lub do połowy łydki;
- spódnica: elegancka, gładka, bez głębokich rozcięć, nie obcisła;
- sukienka: jednolity kolor, gładka lub z delikatnym wzorem;
- niezależnie od pogody, należy włożyć cieliste rajstopy;
- bielizna nie może prześwitywać przez ubrania, ani nigdzie wystawać;
- wygodne obuwie – najlepiej czółenka lub półbuty na niewielkim obcasie – „nie” dla wysokich szpilek, tenisówek, sandałów czy kłapek; obuwie powinno być czyste;
- biżuteria stonowana, „nierzucająca się w oczy”; „nie” dla ozdób kojarzących się z wakacjami, dużych, brzęczących bransolet, czy też dużych i ciężkich kolczyków;
- naturalny makijaż bez „krzykliwych” kolorów – im mniej, tym lepiej;
- delikatny zapach; „nie” dla mocnych perfum;

- higiena osobista: świeżo umyte i stosownie ułożone włosy, zadbane dłonie i ogolone nogi;
- nie poprawiamy makijażu czy stroju w obecności innych.

Dla panów:

- marynarka nie jest koniecznością, ale jest zdecydowanie dobrze widziana; ważne, by była ona w stonowanej kolorystyce, najlepiej granatowa lub szara;
- zamiast marynarki można założyć na koszulę sweter – ważne, by był gładki lub w delikatny wzór, ale w stonowanym kolorze;
- zakładając kamizelkę, należy założyć jednorzędową marynarkę;
- marynarka powinna być zapięta w pozycji stojącej, a rozpięta w siedzącej;
- męska koszula jest obowiązkowa – nie musi być biała, ale ważne, by nie była w krzykliwym kolorze ani nie miała wzorów;
- koszula nie powinna być z krótkim rękawem oraz zbyt obcisła; nie powinna być też rozpięta – maksymalnie dwa guziki;
- należy unikać brązowej kolorystyki – dopuszczalne w tym kolorze są tylko buty;
- należy unikać zbyt jasnych i łatwo gniotących się tkanin;
- należy unikać wzorzystych koszul, krawatów oraz skarpetek;
- pasek nie może mieć dużej i rzucającej się w oczy klamry;
- należy zadbać o odpowiednio zawiązany krawat;
- należy unikać lakierów, które są obuwiem wieczorowym, tenisówek, sandałów oraz kłapek;
- w kwestii biżuterii męskiej należy ograniczyć się do obrączki oraz zegarka;
- należy unikać plecaków czy drelichowych toreb;
- higiena: świeża fryzura i odpowiednio wypielęgnowany zarost są równie ważne jak czyste ubranie;
- nie należy przesadzać z wodą kolońską.

Człowiek ubrany stosownie do okazji oraz odpowiednio zadbany daje dowód, że wie jak się zachować i z pewnością pozostawi po sobie odpowiednie wrażenie. Będzie też zdecydowanie lepiej odebrany przez słuchaczy, a przez to jego wystąpienie zostanie zapewne dobrze zapamiętane.

Dress code na konferencjach online

W dobie pandemii COVID-19 wiele spotkań zostało przeniesionych do świata wirtualnego, wideokonferencje stały się codziennością. Praca zdalna pozwala na pewną swobodę. Należy jednak pamiętać, że także i tutaj obowiązuje odpowiedni sposób ubioru. Tak samo, jak i w trakcie konferencji „na żywo”, tak i w trakcie konferencji online, jest on przejawem szacunku zarówno dla słuchaczy, jak i organizatorów spotkania.

Niezależnie czy konferencja jest „na żywo”, czy też ma się odbyć online, niezmiennie należy pamiętać o przestrzeganiu *dress code’u*. Popularne powiedzenie „Jak Cię widzą, tak Cię piszą” jest nieprzerwanie aktualne.

Etykieta w trakcie konferencji

Etykieta jest równie ważną kwestią jak *dress code*, należy jej przestrzegać nie tylko w trakcie konferencji, ale i na co dzień. Stosowanie obu tych zasad ma znaczący wpływ na kształtowanie całłościowego wizerunku. Etykieta, czy też dobre maniery, powinny towarzyszyć od najmłodszych lat, a ich podstawy winny być wpajane dzieciom w naturalny sposób. Umiejętności nabyte w dzieciństwie znacznie łatwiej jest jedynie doskonalić w późniejszych latach niż dopiero w wieku dorosłym od początku uczyć się zasad odpowiedniego zachowania. O wiele łatwiej jest z wyczuciem stosować reguły współżycia z innymi aniżeli sztywno i bezwiednie podążać za szybko wyuczonymi zasadami (Wolff, 1994, s. 10).

W przypadku omawianych przez nas zasad dotyczących konferencji i wszelkiego rodzaju zebrań, kluczowym aspektem dobrego wychowania jest punktualność. Jeżeli jest to tylko możliwe, należy zdecydowanie unikać sytuacji, które mogą spowodować spóźnienie. W przypadku konferencji, gdzie każdy panel jest szczegółowo zaplanowany i ma ograniczenia czasowe, spóźnienie może spowodować znaczne kłopoty nie tylko dla mówców, ale i dla organizatorów oraz innych gości. Dlatego też punktualność powinna być traktowana priorytetowo.

Kolejny aspekt etykiety odnosi się do sytuacji mogących pojawić się tuż przed samą konferencją. Należy ten czas poświęcić nie tylko na przeciwiecenie prezentacji, ale i na odpowiednie przywitanie się z innymi uczestnikami czy też organizatorami konferencji. Warto pamiętać, że osobiste przywitanie się jest przejawem szacunku dla innych. Jednak wskazane jest, by przestrzegać kilku zasad odnoszących się do powitań w sytuacjach oficjalnych, a konferencja z pewnością do takich należy (Jabłonowska et al., 2018, s. 223). Niewątpliwie sytuację może nieco ułatwić to, iż na

konferencjach uczestnicy często otrzymują plakietki z imieniem i nazwiskiem. Należy pamiętać, że to młodsza osoba przedstawia się jako pierwsza osobie starszej (Pietkiewicz, 1990, s. 179). Nie należy całować kobiet w dłoń, a sam uścisk dłoni powinien trwać nie dłużej niż 2–3 sekundy. Nie należy przy tym obejmować dłoni drugą ręką, dotykać przedramienia osoby witanej, czy też przytrzymywać dłoni zbyt długo i mocno. Co więcej, ważne, by zawsze być zwróconym do naszego rozmówcy przodem i patrzeć mu w oczy (Jabłonowska et al., 2018, s. 224).

W trakcie rozmów z innymi uczestnikami konferencji istotne jest, aby zachować odpowiedni dystans między rozmówcami. Nie należy bowiem przekraczać tak zwanego dystansu społecznego (odległość ok. 1 m do 2 m), zastrzeżonego właśnie do rozmów, czy też dystansu osobistego (odległość ok. 0,5 m do 1 m), pozwalającego na witanie się, i nie wkraczać w sferę dystansu intymnego (odległość do 0,5 m). Ten ostatni, jest bowiem zastrzeżony dla konkretnych, wybranych przez nas ludzi. Jeżeli jednak zdarzy się komuś przekroczyć naszą strefę intymną w trakcie powitania, nie należy reagować słowami, ale mową ciała. Wystarczy by usztywnić ciało, wyciągnąć dalej rękę, odchylić głowę, a nawet cofnąć się o krok. Bardzo ważne jest, by pamiętać, że osoby z różnych kręgów kulturowych będą podążać za różnymi zwyczajami i normami (Wolff, 1994, s. 14–17).

W obecnych czasach nie ma już sztywnych reguł dotyczących prezentacji, aczkolwiek należy przestrzegać pewnych zasad, zgodnie z którymi np. to starsza osoba wyciąga rękę na powitanie, a nie młodsza. Zmiany natomiast zaistniały w sytuacjach, w których w towarzystwie znajduje się kobieta. Środowisko pozwala na większą tolerancję w przypadku płci pięknej i pozostawia im decyzję o podaniu lub nie dłoni mężczyźnie. W sytuacji, gdy towarzystwo jest mieszane, najpierw witają się kobiety, a następnie te witają mężczyzn. Jednak dotyczy to tylko sytuacji, w których – zgodnie z tradycją – panie stoją po prawej stronie panów. W przypadku, gdy znajdują się po lewej stronie, zarówno panie, jak i panowie mogą witać się jednocześnie, gdyż „nie grozi skrzyżowanie rąk” (Wolff, 1994, s. 30). Warto tutaj wspomnieć, iż w literaturze przedmiotu nie został podniesiony jeszcze wątek osób o innej płci uczestniczących w wydarzeniach naukowych.

W trakcie prezentacji dobry obyczaj nakazuje, by powstrzymywać się od sformułowań nienależących do standardów elegancji. Warto skupić się na formułowaniu pełnych zdań bez zbędnych wtrąceń, stronić od strony biernej oraz kolokwializmów, śmiało wygłaszać opinie, pamiętać o formach grzecznościowych zwracając się do innych, dbać o staranność i poprawność wymowy, nie nadużywać wyrazów obcojęzycznych i bezwzględnie – nie używać wulgaryzmów bądź słów powszechnie uważanych za niestosowne (Jabłonowska et al., 2018, s. 224).

1 Umiejętność budowania dobrej atmosfery jest również częścią etykiety. Dlatego nie należy obawiać się bycia uczynnym i pomocnym. Słowa podziękowania za uwagę też powinny być częścią reprezentowanych dobrych manier. Bardzo miłą, a nawet w niektórych krajach pożądaną, reakcją jest docenienie przedmówcy poprzez krótki komentarz. Z pewnością takie pozytywne odniesienie znacznie wpłynie na atmosferę, jak i ogólne samopoczucie mówcy (Jabłonowska et al., 2018, s. 224).

Etykieta na konferencjach online

W ostatnim czasie dość popularne stały się konferencje online. Ta forma, tak bardzo rozpowszechniona w wielu sferach poprzez pandemię COVID-19, znalazła grono zwolenników nawet w świecie naukowym. Jest to atrakcyjna możliwość, gdyż pozwala na udział większej liczby uczestników z różnych zakątków świata. Co więcej, w wielu przypadkach, taka forma jest znacznie mniej kosztowna niż konferencja „na żywo”. Jednakże, mimo swobody, którą daje uczestnictwo w konferencji online, należy pamiętać, że tak jak i odpowiedni strój, tak i właściwe zachowanie, jest tu również wymagane od jej uczestników. Dlatego też należy zapoznać się z podstawami etykiety internetowej i przyswoić sobie szereg jej norm, by móc wdrożyć je w życie. Wprowadzenie tych zasad nie musi być trudne, a korzyści, które może to przynieść z pewnością są duże i przełożą się na satysfakcjonujące spotkania online. Poniżej przedstawiono listę zachowań, o których należy pamiętać będąc uczestnikiem konferencji online. Została ona opracowana na podstawie informacji dostępnych na podanych źródłach internetowych: *Savoir-vivre spotkań online*; *Savoir-vivre w trakcie spotkań online – praktyczne porady*; *Etykieta podczas spotkań online*. Należy:

- upewnić się, że sprzęt jest w pełni sprawny – sprawdzić mikrofon, kamerkę oraz złącze internetowe,
- przygotować pliki, które będą udostępniane,
- zadbać o tło – najlepiej użyć tła dostępnego w aplikacji,
- pamiętać o punktualności,
- pamiętać, aby się przedstawić,
- wyciszyć mikrofon, gdy nie jest on używany,
- odzywać się tylko wtedy, kiedy jest to wymagane,
- nie używać emotikonów lub innych ikonografik,
- szanować czas innych – nie przeciągać wypowiedzi i skupić się na celach,
- nie nagrywać spotkania.

Faux pas popełniane w trakcie konferencji

Wygoda związana z udziałem w konferencjach online niestety często prowadzi do tego, iż zapomina się o podstawach, zarówno dotyczących ubioru, jak i zachowania. Z tego powodu dochodzi do popełniania poważnych błędów, które niestety mają wpływ na to, jak postrzega się uczestników konferencji. Do najczęściej popełnianych należą: dobór nieodpowiedniego stroju, dodatków, zbyt odważny makijaż, włosy w nieładzie. Poza nieodpowiednim wyglądem zewnętrznym, częstszym problemem, jest brak uprzedniego przygotowania się. Sprawdzanie sprzętu w trakcie trwania konferencji, gorączkowe poszukiwania dokumentów czy właściwych slajdów wśród tych przygotowanych również na inne wydarzenie, to dość często popełniane błędy, które obok nieestosownego wyglądu zewnętrznego, wpływają na ogólne postrzeganie prelegentów.

Podobnie jak w przypadku błędów popełnianych w trakcie konferencji online, tak i w formie tradycyjnej zdarza się szereg potknięć, które zdecydowanie negatywnie wpływają na wizerunek. Nieodpowiedni sposób witania się, nieskładny, zbyt kolokwialny sposób wypowiadania się należą do najpoważniejszych uchybień. Dość często widoczne jest podążanie za modą na angliczowanie niektórych wyrazów, co powszechnie uważane jest za mało eleganckie (Jabłonowska et al., 2018, s. 236).

Kolejnym, jak już wspomniano, ale co warto jeszcze raz podkreślić, powszechnym błędem popełnianym przez uczestników, szczególnie tych niedoświadczonych, jest nieestosowny strój. Należy pamiętać, że odpowiedni wizerunek zewnętrzny jest nieodzowny, by wystąpienie konferencyjne było sukcesem.

Dress code konferencyjny jest nieodzowną częścią każdej konferencji i powinien być przestrzegany niezależnie od personalnych preferencji. Umiejętny dobór odpowiedniego stroju jest sztuką, którą należy opanować, bowiem to strój jest tym, co jest zauważalne jako pierwsze. Dobrze dobrany – może dodać nie tylko odwagi, ale i wpłynąć pozytywnie na odbiór nie tylko prelegenta, ale i samej prezentacji. Z kolei strój niedbały, nieestosowny będzie zdecydowanie negatywnie odebrany przez uczestników konferencji.

By uniknąć popełnienia podstawowych błędów związanych z ubiorem, warto pamiętać o kilku podstawowych zasadach. Nie należy zakładać strojów zbyt odważnych, w ostrych kolorach czy też z dużymi wzorami. Warto raczej iść w kierunku klasycznych krojów i kolorów, postawić na estetykę i ponadczasowy styl. Dobrze dobrany strój nie tylko wpływa na prestiż, ale i podnosi samoocenę, co w efekcie końcowym ma wpływ na samą prezentację.

Wraz z komputeryzacją pracy, również spotkania oraz konferencje zostały przeniesione do świata wirtualnego. Mimo „wygody domowych kątów” należy pamiętać, aby zbytnio nie poddać się takiej nieformalnej atmosferze i zadbać, by również i w trakcie konferencji online wyglądać profesjonalnie. Dlatego też warto nie rezygnować z zadbanego wyglądu na rzecz wygodnych dresów i swetrów.

Razem z *dress code*m, nieodzowną częścią konferencji, zarówno tych na żywo, jak i online, jest etykieta, czyli ogół przyjętych zasad dobrego wychowania. Są one równie ważne, co odpowiedni ubiór, bowiem dopełniają całość i mają zdecydowany wpływ na postrzeganie prelegenta. W sytuacji, gdy konferencja odbywa się na żywo, należy stanowczo pamiętać o byciu punktualnym, gdyż nawet kilkuminutowe spóźnienie może mieć wpływ na przebieg konferencji, opóźniając wystąpienia innych prelegentów. Kolejnym aspektem etykiety, o którym należy pamiętać, jest witanie się. Tu też panują reguły, które są ogólnie przyjęte przez środowisko akademickie, i nie tylko. Osobiste przywitanie się, zarówno z uczestnikami, jak i organizatorami konferencji, jest przejawem szacunku. Zdecydowanie zadanie to jest ułatwione, gdy uczestnicy mają imienne plakietki. W trakcie konferencji wypada też „wymienić parę zdań” z innymi jej uczestnikami, jednocześnie pamiętając o zachowaniu odpowiedniego dystansu społecznego, gdyż zbyt bliski – może być nieodpowiednio odczytany.

W przypadku konferencji online sytuacja wymaga od uczestników dostosowania wymogów etykiety. Kontakt bezpośredni zostaje bowiem zastąpiony kontaktem wirtualnym, który rządzi się innymi prawami. Jednakże, należy pamiętać, że niezmienną zasadą *savoir-vivre*’u jest punktualność. Jeśli chodzi o konferencje online jest ona tym bardziej wymagana, gdyż spóźnione „wejście” może rozproszyć mówcę i wprowadzić zamieszanie wśród innych uczestników. W większości przypadków, aplikacje takie jak TEAMS czy ZOOM dają możliwość skorzystania z tak zwanej poczekalni, dzięki której bezproblemowo można dołączyć do spotkania. Zanim jednak się ono rozpocznie, należy upewnić się czy sprzęt, z którego się korzysta, jest w pełni sprawny, by uniknąć nieprzyjemnych sytuacji w trakcie trwania konferencji. Należy sprawdzić działanie kamery, mikrofonu, a pliki, które mają być wykorzystane, powinny być z góry sprawdzone i przygotowane w łatwym do dostępu miejscu. W trakcie trwania konferencji ważne jest, by zadbać o odpowiednie tło, wyciszenie mikrofonu oraz niekorzystanie z ikonografik.